

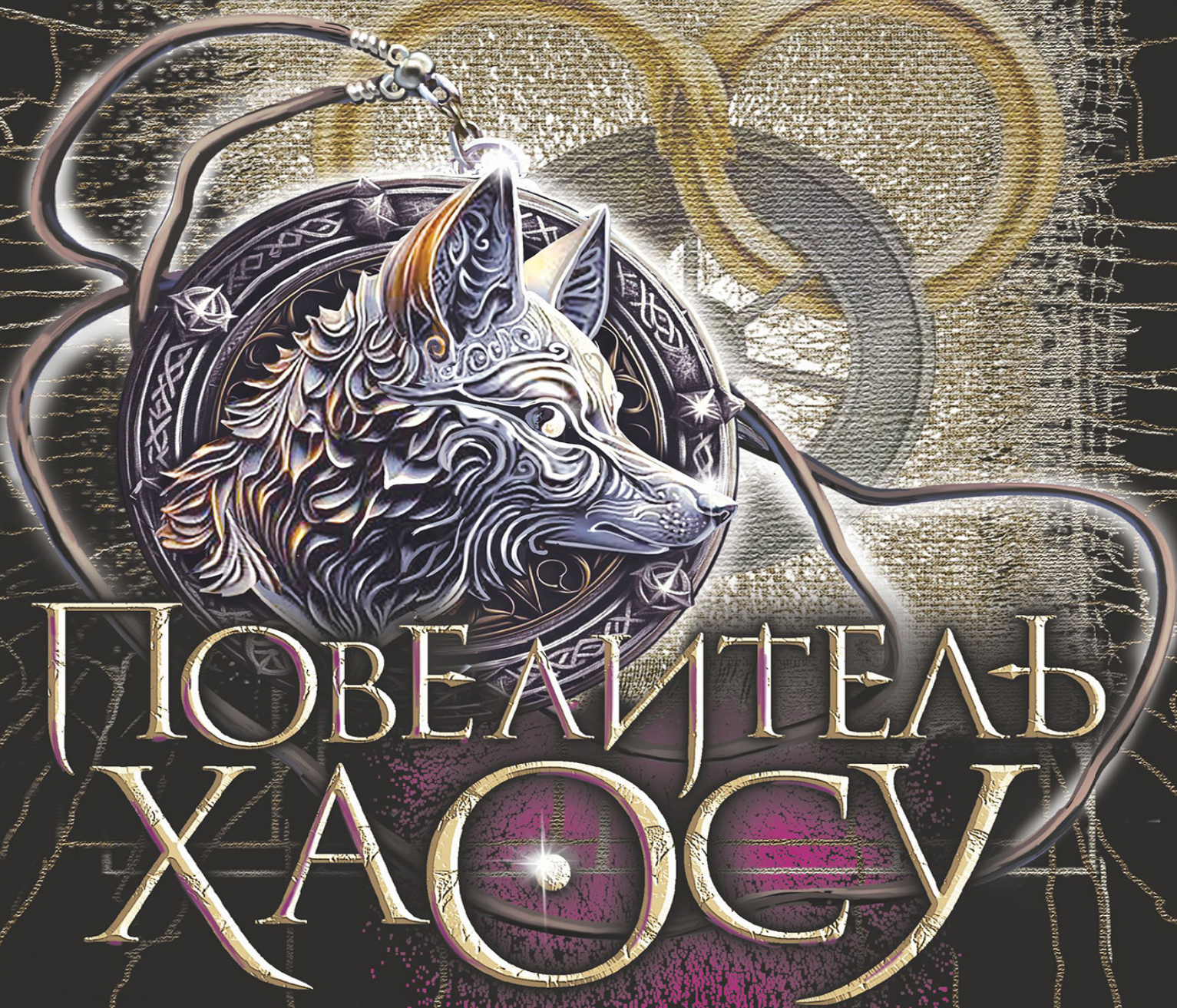
**Колесо Часу. Кн. 6.
Повелитель Хаосу. роман**

КУПИТИ

Обертається Колесо Часу... Ранд аль'Тор, Відроджений Дракон, сповна усвідомив власне призначення, своє виняткове місце у Візерунку. Він іде важким шляхом, на якому нема місця людським слабкостям і почуттям. Попереду Тармон Ґай'дон - Остання битва, і Ранд безжалісно використовує всіх, навіть найкращих друзів, для досягнення своєї мети - згуртувати всі сили Світла проти Тіні. Проте чи знайде він у собі сили відмовитися від наймогутнішого людського почуття - кохання? А надто коли його серцем заволоділи одразу три жінки...

РОБЕРТ ДЖОРДАН

КОЛЕСО ЧАСУ

РОБЕРТ
ДЖОРДАН
КОЛЕСО ЧАСУ

6
КНИГА

Джордан Роберт
Колесо Часу. Повелитель Хаосу : роман : Кн. 6 / Роберт Джордан ; пер. з англ.
Г. Г. Михайловської, М. Б. Щавурської. — Тернопіль : Видавництво Богдан, 2024. — 968 с.

ISBN 978-966-10-1327-7

Обертається Колесо Часу... Ранд аль'Тор, Відроджений Дракон, сповна усвідомив власне призначення, своє виняткове місце у Візерунку. Він іде важким шляхом, на якому нема місця людським слабкостям і почуттям. Попереду Тармон Ґай'дон — Остання битва, і Ранд безжалісно використовує всіх, навіть найкращих друзів, для досягнення своєї мети — згуртувати всі сили Світла проти Тіні. Проте чи знайде він у собі сили відмовитися від наймогутнішого людського почуття — кохання? А надто коли його серцем заволоділи одразу три жінки...

Copyright © 1994 by The Bandersnatch Group, Inc.
© Г. Г. Михайловська, М. Б. Щавурська, переклад, 2023
© О. С. Кіналь, обкладинка, карти, 2023
© Видавництво Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2024

Robert Jordan. Lord of Chaos
Copyright © 1994 by The Bandersnatch Group, Inc.
The phrase “The Wheel of Time”
and the snake-wheel symbol are trademarks of Bandersnatch Group, Inc.

All rights reserved.

Interior art by Matthew C. Nielsen and Ellisa Mitchell

Переклали з англійської
Марта Щавурська (пролог, розділи 1-10)
та Галина Михайловська (розділи 11-55, епілог)
Карти Олега Кіналя

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Видавництво Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, Україна, 46002.

Видавництво Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:

т/ф (0352) 520 607 office@bohdan-books.com

Інтернет-магазин «Видавництво Богдан»:

www.bohdan-books.com mail@bohdan-books.com

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Л. Каденюка, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279,

nk-bogdan@ukr.net

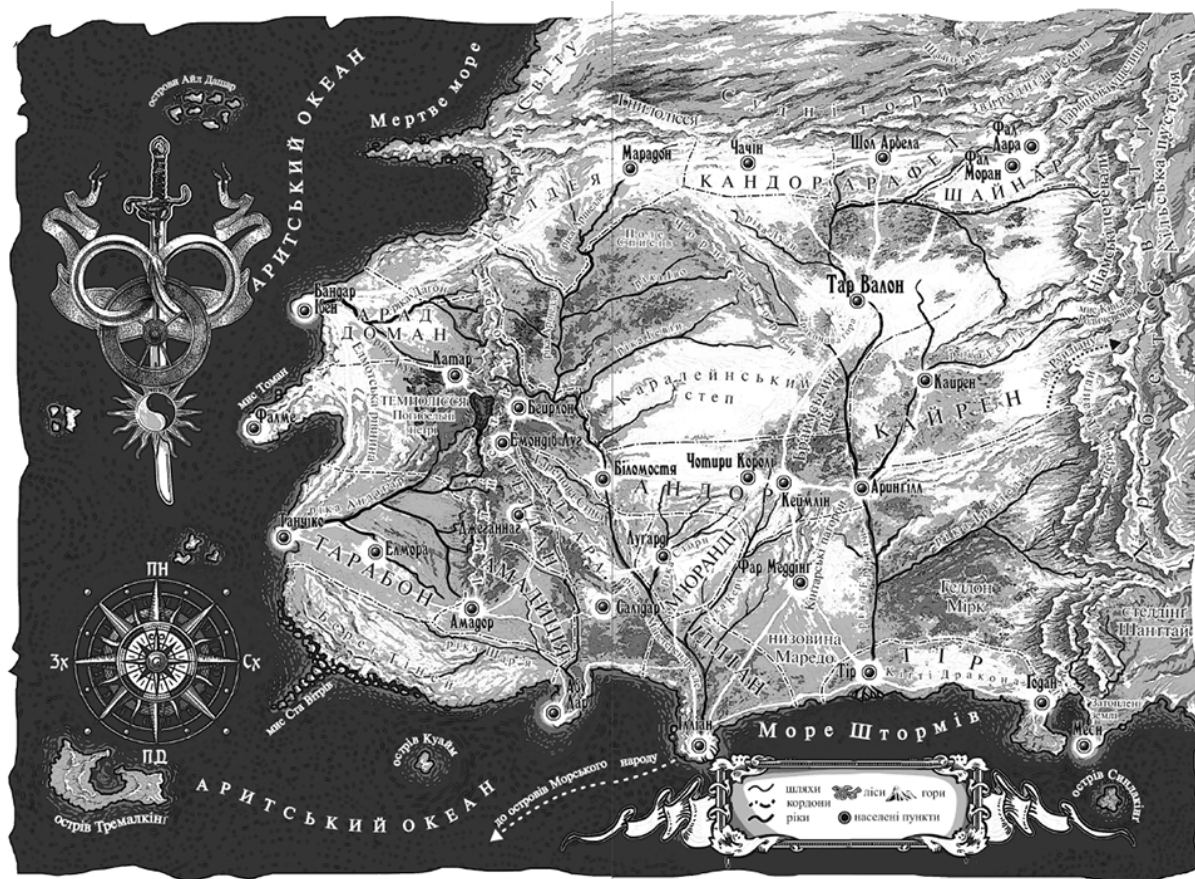
Мережа книгарень «Дім книги»: dk-books.com

т. (067) 350 1467; (099) 434 9947

Для Бетсі

*Лев співає, горб літає.
Місяць вдень, а ніччю сонце сяє.
Чоловік оглух, осліпла жінка,
а базіка славить дзвінко,
безнастанно, стоголосо
Повелителя Хаосу.*

Лічилка з дитячої гри,
почута у Великому Арвалоні,
Четверта Епоха

ПРОЛОГ

Перше послання

Демандред зійшов на чорний схил біля Шайол Гулу, і прохід, лазівка у тканині реальності, зник. Угорі каламутне сіре хмаровиння застигло небо — подобу перевернутого моря із сонних попелястих хвиль, що розбивалися довкола об приховану гірську вершину. Унизу безживною долиною пробігали химерні вогні кольору розмитої синяви та багрецю, проте вони були неспроможні розвіяти густий сутінок, що вкутав їхнє джерело. Хмаровиння прокреслила блискавиця, і за мить глухо загриміло. По всьому схилу з численних отворів здіймалися випари і дим — деякі з отворів були такі маленькі, як чоловіча рука, а декотрі настільки великі, що лигнули б і десять чоловіків.

Він одразу ж відпустив Єдину Силу, і разом із її свіжістю зникли і підсилені нею відчуття, без чого світ сприймався не настільки гостро і вабливо. Відсутність *саїдін* залишила в ньому порожнечу, але тут тільки дурень міг би зважитися направляти. І, безсумнівно, тільки дурень хотів би сильніших відчуттів — запаху, нюху чи смаку.

За тих часів, що їх тепер зовуть Епохою Легенд, це був ідилічний острів посеред прохолодного моря, жаданий прихисток для тих, котрі полюбляли по-селянськи нехитрий триб життя. Незважаючи на випари, тут було холодно. Він змусив себе не відчувати цього, але інстинктивно щільніше закутався у свій оксамитовий хутрований плащ. Від його дихання з рота виривався легкий, наче пух, і ледь помітний дух, щоб за мить розтанути у повітрі. За декілька сотень ліг на північ знаходився світ вічної криги, проте на Такан'дарі завжди було сухо, наче в якійсь пустелі, і завжди панувала зима.

Проте була тут і вода, чи радше її подоба: чорнильний бурчак, що протікав скелястим схилом неподалік кузні, що он сіріє своєю

покрівлею. Всередині задзвеніли молоти, і з кожним ударом у вузьких віконцях спалахувало бліде світло. Якась жінка в лахмітті відчайсно притулилась до шорсткої кам'яної стіни, стискаючи в руках немовля, а миршаве дівча зарилось лицем у поділ її плахти. Безсумнівно, невідьничі, захоплені під час наскоку на Порубіжні землі. Але щоб так мало! Мерддраали, напевно, скрегочуть зубами. Їхні клинки з часом затуплюються і їх треба міняти, а те, що набігів на Порубіжжя поменшало, нічого не змінює.

З кузні неквапом вийшов один із ковалів, своєю кремезною статурою нагадуючи висічену зі шматка скелі статую. Ковалі не були посправжньому живими: віддалившись на певну відстань від Шайол Гулу, вони перетворились би на камінь чи тлін. Їх також не можна було назвати справжніми ковалями, позаяк вони не вміли робити нічого, крім мечів. Цей тримав обіруч довгі кліщі із затиснутим клинком, і ледь охололий метал у місячному світлі білів, наче сніг. Живий чи ні був коваль, але блискучий метал він занурив у темний потік з осторогою. Для цієї подоби життя навіть доторк до води закінчився би плачевно. Коли він вийняв меч із води, той був мертвотно чорним. Але робота ще не була завершена. Коваль зайшов у кузню, і звідти почувся несамовитий чоловічий крик.

— Ні! Ні! Ні! — Відтак крик переріс у пронизливий вереск і поволі затих, так ніби того горланя хтось відносив у немислиму далечінь. Тепер меч був готовий.

Знову з'явився коваль — може, той самий, а може, й інший — і зіп'яв жінку на ноги. Жінка, немовля і дівча почали голосити, але той вирвав немовля і тицьнув дівчині в руки. Нарешті жінка знайшла в собі сили на спротив. Ридаючи, вона несамовито кóпала ногами і дряпалась. З таким самим результатом вона могла битися з каменем, а не з ковалем. Крики жінки стихли, щойно її затягнули всередину. Знову долинув перестук молотів, заглушуючи діточий плач.

Один меч був готовий, біля другого ще трудилися, і ще два незабаром викують. Демандред ще ніколи не бачив, щоби тут очікували віддати свою лепту Великому володарю Темряви менше п'ятдесяти бранців. Мерддраали, мабуть, скаженіють від люті.

— Чому ти баришся, будучи прикликаним Великим володарем? — Той голос радше був схожий на шемрання, так наче луцилася шкіра.

Демандред неквапно обернувся — як посмів напівлюдок звернутися до нього таким тоном?! — але образливі слова завмерли на його губах. І не через пильний погляд безокого і блілого лиця, що було наче зліплене з тіста. Цей погляд мерддраала міг перелякати будь-кого, проте Демандред уже давно вибавився від страху. Його радше здивував сам вигляд цього зодягненого в чорне створіння. Мерддраали, усі настільки схожі один на одного, наче їх відлили з однієї форми, були калічною імітацією людей і сягали зростом найвищих з-поміж них. Натомість цей був вищий за нього на цілу голову.

— Я проведу тебе до Великого володаря, — сказав мерддраал. — Я — Шайдар Гаран. — Він відвернувся і почав підійматися схилом угору, його рухи були такі плавні і граційні, наче зміїні. Його чорнильного кольору плащ звисав неприродно непорушно, не утворюючи навіть найменшої складки.

Демандред завагався, перш ніж піти вслід за ним. Напівлюдки завжди прибирали собі ймення із траллоцької язиколамальної говірки. «Шайдар Гаран» натомість походило із людської мови, яку люди тепер зовуть старою мовою, й означало «Рука Морока». Ще одна несподіванка, а Демандред не любив несподіванок, особливо у Шайол Гулі.

Вхід усередину гори мав такий само вигляд, як інші розсіянні по схилі отвори, з тією лише різницею, що звідти не виходили ні дим, ні випари. Він був достатньо широкий, щоби крізь нього могли пройти плечем до плеча двоє чоловіків, а проте мерддраал ішов попереду. У тунелі майже відразу починався крутий спуск углиб, а долівка в ньому була стоптана до такої гладіні, що здавалася виполірованою. У міру того як Демандред, впершись поглядом у широку спину Шайдара Гарана, спускався все нижче і нижче, холод поступався місцем усе більшій спеці. Демандред знав про це, але жодним чином не хотів виказувати того. Тунель повнився тьмавим світлом, що йшло від каміння, і попри те було воно яскравіше за вічні сутінки ззовні.

Зі склепіння, наче з камінних щелеп, стирчали гострі зубці — ікла Великого володаря, які готові були будь-якої миті зімкнутися, шматуючи чужовірця чи зрадника. Звичайно, це не надто відповідало істині, але було ефективним. Раптом він зауважив щось дивне. Щоразу, коли за потреби проходив цим тунелем, зубці ледь не скородили своїми

кінчиками його маківку. Натомість тепер між ними і головою мерддраала залишався простір завширшки як дві долоні чи навіть більше. Демандреда це здивувало. Здивував не сам факт зміни висоти тунелю — дивні речі тут були звичним явищем, — а те, що це було зроблено задля вигоди напівлюдка. Великий володар виражав свою прихильність не лише до людей, а й до мерддраалів. Це слід було запам'ятати.

Зненацька тунель привів на широкий виступ, звідки розгортався вигляд на озеро розплавленого каміння, де багрове змішалося з чорним, а на поверхні танцювало полум'я у людський зріст — танцювало, згасало і знову здійснювалось. Тут не було стелі, тільки велетенський отвір на ширину гори з'яв до неба, яке не було небом Такан'дара. У порівнянні з ним небо Такан'дара з його дивними хмарами — такими стрімчастими, наче їх гнали найбільші буревії світу, виглядало звичайно. Люди нарекли це місце Безоднею Фатуму, і мало хто дізнався, наскільки вдало її назвали.

Навіть після всіх своїх візитів — а перший відбувся понад три тисячоліття тому — Демандред трепетав. Тут він чув Устя — отвір, пробитий у незапам'ятні часи до того місця, де з часу Творіння був ув'язнений Великий володар. Тут через якесь потоншення у Візерунку близькість Великого володаря відчувалася найбільше, хоча фізично це місце було не ближче до Устя за будь-яке інше у світі.

Демандред ледь не усміхнувся, бо хотів цього, як ніколи в житті. Якими ж дурнями були ті, які виступили супроти Великого володаря! Так, Устя все ще заблоковане, хоч тепер уже слабше, ніж тоді, коли він щойно прокинувся від тривалого сну і вирвався на волю із персональної, там же витвореної в'язниці. Заблоковане, хоча з часу його пробудження воно поширалося. Але воно вже не настільки несосвітнене, як тоді, наприкінці Війни Сили, коли його з побратимами звергли в нього, і з кожним його візитом воно трохи ширшає. Незабаром заслона зникне, і можновладна рука Великого володаря знову простягнеться над світом. Ось-ось настане День Вороття. І він, Демандред, стане владцею сього світу на віки вічні. Під егідою Великого володаря, звичайно. І, зрозуміло, спільно з іншими Обраними, принаймні з тими, котрі до того часу вціліють.

— Ти вже можеш іти, напівлюдку. — Він не хотів, аби це створіння бачило, як його охоплює екстаз. Екстаз і біль.

Шайдар Гаран навіть не поворухнувся.

Демандред відкрив було рот — і тоді в його голові вибухнув голос.

— ДЕМАНДРЕДЕ!

Назвати це голосом було те саме, як назвати гору камінчиком. Він заледве не розніс зсередини його череп і водночас сповнив захватом. Демандред укляк. Мерддраал стояв обіч і байдуже спостерігав за ним, але Демандред зауважив це лише краєм свідомості, бо громозвучний голос уже заповонив усе його єство.

— ДЕМАНДРЕДЕ. ЯК СПРАВИ НА ТОМУ СВІТІ?

Як завжди, він ніколи не знав, наскільки Великий володар обізнаний з подіями у світі. Він міг подивувати як своїм невіглаством, так і обізнаністю. Проте Демандред знав напевне, що саме хоче почути з його вуст Великий володар.

— Равін мертвий, Великий володарю. Вчора. — Демандреда пройняв біль. Надлюдська ейфорія водномить перетворилась у біль. Руки і ноги зсудомило. Все тіло облило потоми. — Ленфір зникла безслідно, як і Асmodіан. А Грендал стверджує, що й Могедієн не прийшла на зустріч, як було домовлено. Це також сталося вчора, Великий володарю. Я не вірю у випадковість.

— ОБРАНИХ МЕНШАЄ, ДЕМАНДРЕДЕ. СЛАБКІ ВІДПАДАЮТЬ. ЗРАДЦІ МОЇ ПОМРУТЬ ОСТАТОЧНОЮ СМЕРТЮ. АСМОДІАНА ЗЛАМАЛА ЙОГО Ж СЛАБКІСТЬ. РАВІНА ЗГУБИЛА ЙОГО ВЛАСНА ПИХА. ВІН НАЛЕЖНО ПРИСЛУЖИВСЯ, АЛЕ НАВІТЬ Я НЕ МІГ ЙОГО ВРЯТУВАТИ ВІД ПОГИБЕЛЬНОГО ВОГНЮ. НАВІТЬ Я НЕ СПРОМОЖНИЙ ПЕРЕСТУПИТИ МЕЖІ ЧАСУ. — На мить цей страхітний голос сповнився невимовним гнівом і... невже відчаєм? Але тільки на мить. — ЦЕ ВЧИНИВ МІЙ ЗАКЛЯТИЙ ВОРОГ, ЯКОГО ЗВУТЬ ДРАКОНОМ. ЧИ ТИ ВИВІЛЬНИШ ПОГИБЕЛЬНИЙ ВОГОНЬ ВО ІМ'Я МОЄ, ДЕМАНДРЕДЕ?

Демандред завагався. По його скроні повільно стікала струминка поту, здавалося, що вона стікає вже годину. Під час Війни Сили обидві сторони впродовж року застосовували погибельний вогонь. Поки вони не побачили наслідків цього. Без жодної угоди чи перемир'я — припинення вогню раніше якщо і траплялося, то хіба що на словах —

обидві сторони просто перестали його застосовувати. Того року від погИБельного вогню цілі міста перетворились на попіл, сотні тисяч ниток вигоріли на Візерунку, заледве не розпалася сама реальність та світ і всесвіт не звіялись, наче туман. Якби знову випустити на волю вогонь, то, можливо, не стало би світу, над яким він би міг владарювати.

І ще одна річ стривожила його. Великий володар уже знав, як загинув Равін. І, здається, був обізнаний про Асмодіана більше, ніж він сам.

— Як звелиш, Великий володарю, так і буде.

Його м'язи посмикувалися, але голос не зрадив його. Коліна від розпеченого каменю почали братися пухирями, проте він не звертав на це уваги, так наче його плоть належала комусь іншому.

— ЩО Ж, ТИ ЦЕ ЗРОБИШ.

— Великий володарю, Дракона можна знищити. — Мрець не міг володіти погИБельним вогнем, і, можливо, в такому разі Великий володар передумає. — Він невіглас і слабак, він розпорошує свою увагу відразу на кільканадцять справ. А Равін був чванливим дурнем. Я...

— ЧИ ХОЧЕШ ТИ СТАТИ НІ'БЛІСОМ?

Демандред відчув, як дерев'яніє його язик. Ні'бліс. Той, хто стоятиме лише на сходинку нижче від Великого володаря і наказуватиме всім іншим.

— Я хочу лише слугувати тобі, Великий володарю, як тільки можу. — Ні'бліс.

— В ТАКОМУ РАЗІ КОРИСЯ І СЛУГУЙ. І ВИСЛУХАЙ, ХТО ПОМРЕ, А ХТО ЖИТИМЕ.

Демандред закричав від щастя, коли усвідомив сказане. Сльози радості потекли по його щоках. За ним нерухомо спостерігав мерддраал.

— Годі шамотні! — Найнів роздратовано закинула довгу косу за плече. — З того нічого не вийде, якщо ви будете вертітися, наче у вас сверблячка.

Жодна із жінок за розхитаним столом не видавалася старшою за неї, хоча літ їм було принаймні на двадцять більше, і жодна з них, якщо по

правді, не вертілася, але через ту спеку Найнів уже почала казитися. Здавалося, що в цій крихітній кімнатчині без вікон узагалі нема повітря. З неї вже зійшло сім потів, в той час як ті дві жінки видавалися свіжими, так наче сиділи у прохолоді. Леане — мідношкіра жінка у сукні з доманського щонайтоншого шовку небесного кольору — лише знизала плечима, позаяк володіла нескінченними запасами терпіння. Щоправда, не завжди. Натомість русява і ставна Суан була цілковито цього позбавлена. Вона щось невиразно пробурмотіла і роздратовано поправила поділ сукні. Зазвичай Суан вдягалася по-буденному, але цього ранку наділа плаття з тонкого жовтого полотна, з тіренським гафтом навколо доволі глибокого декольте. Її блакитні очі були студеними, як вода у глибокому колодязі. Мається на увазі, що вони були би студеними, як вода у глибокому колодязі, якби не ця несусвітня жарінь. Так, її сукня змінилася, але не очі.

— Чи сьак, чи так, а не буде з риби рак, — відрізала вона. Манера її розмови теж зосталася колишньою. — Неможливо ж латати діри, якщо згорів увесь човен. Тому це є гайнуванням часу, проте якщо я вже пообіцяла, то продовжуйте. Нам з Леане і без того ніколи вгору глянути.

Суан із Леане опікувалися шпигунськими мережами — очима та вухами Айз Седай, котрі зібралися тут, у Салідарі, — і наразі мусили проглянути донесення вивідувачів і неперевірені чутки про події у світі.

Щоби повернути самовладання, Найнів узялася розгладжувати свою спідницю. Її сукня була з однотонної білої шерсті, облямована на подолі сімома кольоровими смужками — відповідно до сімох Адж. Сукня посвяченої. Вона дратувала її значно сильніше, ніж дівчина могла собі подумати. Незмірно більше її зараз би втішила сукня із зеленого шовку, що її вона вже спакувала. Щоправда, вона готова була визнати — принаймні перед собою, — що встигла звикнути до вишуканих уборів, але ту сукню вибрала би лише через її придобність — вона була тонкою і легкою, — а не тому, що зелений був улюбленим кольором Лана. Аж ніяк ні. Втім, усе це рожеві мрії найгіршого ґатунку. Посвячена, яка вдягнула би щось інше, крім білого плаття із кольоровими смужками, невдовзі переконалась би, що їй до

справжньої Айз Седай як до неба рачки. Зусиллям волі вона викинула всю цю маячню з голови. Так наче їй нема чим зайнятися, крім як думати про одяганки. Йому подобався також блакитний колір. Годі!

Вдавшись до Єдиної Сили, вона почала делікатно промацувати — спершу Суан, а відтак Леане. Правду кажучи, Силу Найнів зараз узагалі не направляла. Вона не могла навіть торкнутися Істинного Джерела, хіба якщо була розлючена. І попри це результат був такий самий. Тоненькі волоконця *саїдар* — жіночої половини Істинного Джерела — проходили через обох жінок, неначе через решето. Але не Найнів займалася їхнім тканням.

На лівому зап'ясті Найнів носила браслет тонкої роботи із невигадливих сегментів. Переважно срібних, і причому не зі звичайної рудні, хоча загалом це нічого не змінювало. Це була єдина прикраса, яку вона мала на собі, якщо не брати до уваги персня з Великим Змієм. Посвяченим категорично не рекомендували носити багато ювелірних цяцьок. Схожа прикраса була на шиї четвертої жінки, яка сиділа на табуреті під грубо поштукатуреною стіною, склавши руки на колінах. Вдягнута у грубе селянське плаття брунатного кольору, і з таким же селянським зношеним обличчям, вона ні краплі не спітніла. Жінка не поворухнула жодним м'язом, але її темні очі все помічали. Вона була оточена сяйвом *саїдар*, видимим лише Найнів, котра контролювала використання нею Силу. Браслет і нашійник утворили між ними зв'язок, на кшталт того, який встановлюють Айз Седай, щоби збільшити свою силу. За словами Елейн, цей зв'язок ґрунтувався на «абсолютно ідентичних матрицях», але далі її пояснення було геть незрозуміле. Правду кажучи, Найнів припускала, що сама Елейн розуміє його механізм удвічі менше, ніж вдає. Сама Найнів нічого і ніколи не розуміла, окрім того, що відчуває всі емоції іншої жінки, наче та запхана в якийсь закамарок її свідомості, а також те, що цілком контролює ту жінку, котра так міцно вчепилася за *саїдар*. Однак інколи їй здавалося, що було би краще, якби ота жінка на ослінчику померла. Авжеж, простіше. І чистіше.

— Там наче є щось пошматоване чи потяте, — пробурмотіла Найнів, машинально витираючи піт з обличчя. Це було тільки непевне враження, ледь вловиме, але оце зараз вона вперше відчула щось трохи

більше, ніж порожнечу. Можливо, що це лише її уява пожартувала з нею, бо надто вже їй хотілося знайти щось, будь-що.

— Розз'єднання, — пояснила жінка, яка сиділа на ослінчику. — Це так колись називалося те, що тепер ви йменуєте вгамуванням стосовно чоловіків і упокоренням щодо жінок.

Три голови злякано повернулись до неї, три пари очей зблиснули, як у фурій. Суан і Леане були Айз Седай, допоки їх не впокорили під час перевороту у Білій Вежі, в результаті якого Престол Амерлін посіла Елайда. Упокорені. Слово, що змусило їх здригнутися. Ніколи більше не керувати Силою. І до самої смерті нести цей тягар у пам'яті, як і знання про те, що вони втратили. І до самої смерті відчувати Істинне Джерело, але приречено знати, що вони більше ніколи не торкнуться його. Від упокорення, як і від смерті, ліку не існувало. Так вважала кожна Айз Седай, проте на думку Найнів, Єдиною Силою можна зцілити все, крім смерті, звичайно.

— Якщо ти маєш сказати щось путяще, Маріган, — різко промовила Найнів, — тоді говори. Якщо ж ні, то краще помовч.

Маріган притиснулася до стіни і, зблиснувши очима, втупилась на Найнів. Страх і ненависть прокочувались через браслет, хоча це і не було новиною, бо тією чи іншою мірою вони боялись і ненавиділи завжди. Полонені рідко люблять тих, хто їх полонив, навіть тоді — а можливо, саме завдяки цьому, — коли знають, що заслуговують на значно гіршу долю. Проблема полягала в тому, що Маріган також ствердила, що розз'єднання — упокорення — неможливо зцілити. Щоправда, вона при цьому запевняла, що в Епоху Легенд могли зцілити будь-що, крім смерті, а те, що тепер Жовті сестри зазвичай називають Зціленням, можна порівняти з ломакуватим костоправством, поспішно зробленим на полі бою. Проте якщо би притиснути Маріган до стіни, щоби вивідати хоч якісь подробиці чи навіть натяки щодо методів, які у ті часи використовували в цілительстві, то ви би з подивом переконалися, що вона нічого про це не знає. Чи знається на цьому так само, як Найнів на ковальстві: мовляв, потрібно встромляти метал у розпечене вугілля, а тоді бити по ньому молотом. Проте цих знань не вистачить навіть, щоби виготовити підкову. І тим паче — впоратися хоч би із звичайним синцем.

Повернувшись у кріслі, Найнів допитливим оком глянула на Суан і Леане. Стільки змарнованих днів, коли їй щастило відірвати їх від інших занять, і досі не взнала від них абсолютно нічого.

Несподівано Найнів піймала себе на тому, що крутить браслет на зап'ясті. Незважаючи на переваги, що він давав, вона ненавиділа з'єднуватися з цією жінкою. На саму думку про таку близькість по її тілу побігли мурашки. *Можє, хоч таким робом щось вдасться з'ясувати*, подумала Найнів. *Гірше вже не може бути.*

Вона обережно розстібнула браслет — для цього потрібно було знати, де знаходиться застібка — і вручила його Суан:

— Надягни його!

Вона відчула гіркоту — як завше, коли переривала контакт із Силою, але це потрібно було зробити. Та й позбутись на якийсь час хвилевого напливу чужих емоцій було те саме, що скупатись у лазні. Маріган ніби зачарована не зводила погляду з вузької срібної смужки.

— Навіщо? — різко запитала Суан. — Ти ж сама казала, що ця річ спрацьовує лише...

— Просто надягни його, Суан.

Суан якусь мить непоступливо дивилася на неї. «Світло, але ж і вперта ця жінка!» — подумалось Найнів, і вона застібнула браслет на її зап'ястку. На обличчі Суан одразу з'явився подив, а тоді вона скосила очі на Маріган.

«Вона мене ненавидить, але я це знала й раніше. І боїться, і... Шок. Її обличчя незворушне, але вона вражена до глибини душі. Вона, мабуть, також не вірила, що я можу скористатися браслетом».

Маріган заспокоїлась. До цього часу лише двоє з тих, котрі знали, хто вона така, могли користуватися браслетом. Якщо їх стане чотири, шанси зростуть. На позір Маріган була готова до співпраці, але скільки всього вона приховувала? Напевне стільки, скільки могла приховати.

Зітхнувши, Суан похитала головою:

— Але ж я справді не можу. Ти гадаєш, що за її посередництва я зможу торкнутися Джерела, чи не так? Та швидше свиня навчиться лазити по деревах. Мене впокорили. І на цьому крапка. Як це розстібається? — Вона почала марудитися з браслетом. — Як зняти цю кляту штуку?

Найнів лагідно поклала долоню на руку Суан, яка шарпала браслет.

— Хіба ти не розумієш? Браслет, як і намисто, не діятимуть, якщо будуть на жінці, яка не здатна передавати Силу. Якби я, приміром, наділа се чи те на якусь кухарку, то воно для неї було би просто гарною цяцянкою.

— Кухарка кухаркою, — рішуче відповіла Суан, — а я не можу направляти Силу. Мене впокорили.

— Але ж у тобі є щось, що надається до Зцілення, — наполягала Найнів, — інакше я би нічого не відчувала через браслет.

Суан відсмикнула руку і виставила зап'ястя:

— Зніми це!

Похитавши головою, Найнів підкорилася. Суан інколи бувала впертою не согірше чоловіків.

Коли Найнів підійшла з браслетом до Леане, та охоче виставила своє зап'ястя. Попри впокорення Леане вдавала — втім, як і Суан — життєрадісність, хоч і не завжди однаково вдало. Мовляв, єдиний спосіб повноцінно жити впокореній жінці — знайти щось таке, що надало би її життю нового смислу, що заповнило би діру, залишену Єдиною Силою. Стосовно Суан і Леане, таким смислом стало управління шпигунськими мережами і, що значно важливіше, намагання переконати тутешніх, салідарських, Айз Седай визнати Ранда аль'Тора Відродженим Драконом. При цьому жодна із Айз Седай не повинна дізнатися про їхні замисли. Але проблема в тому, чи цього достатньо. Гіркота на обличчі Суан і вдавана життєрадісність Леане, коли браслет застібнувся на її зап'ястку, радше схиляли до думки, що, можливо, нічого ніколи не буде достатньо.

— О, так! — Леане за своєю звичкою говорила швидко й уривчасто. Принаймні за винятком тих випадків, коли розмовляла з чоловіками, що й не дивно. Зрештою родом вона була з Доману, а тепер старалася надолужити той час, що втратила у Вежі. — Так, вона й справді приголомшена, хіба ні? Однак зараз поволі бере себе в руки.

Кілька хвилин вона сиділа мовчки, дивлячись на жінку на ослінчику, а Маріган у відповідь боязливо і сторожко поглядала на неї. Нарешті Леане знизала плечима:

— Я також не можу торкнутися Джерела. Крім того, я намагалася змусити її відчувати укуси блохи на щиколотці. Якби мені той фокус вдався, то вона б не змогла цього приховати.

В цьому, власне, і полягала ще одна хитрість браслета — наприклад, змусити жінку з намистом переживати тілесні відчуття. Тільки відчуття — що би інша жінка не робила, жодної шкоди вона не могла завдати, однак вже самого відтворення свисту нагайки було достатньо, щоби переконати Маріган, що найкращий вибір для неї — співпраця. Бо коли ні, то альтернативою буде швидкий суд з не менш швидкою стратою.

Попри невдачу Леане пильно спостерігала, як Найнів знімала браслет і закріплювала його на власному зап'ясті. Принаймні здавалося, що її ще не полишила надія, що одного чудового дня до неї повернеться здібність направляти Силу.

Володіння Силою було одним із найпрекрасніших відчуттів. Звичайно, не настільки прекрасним, як черпати її безпосередньо із самої *саїдар*, сповнюючись нею. Проте навіть доторк до Джерела за посередництва іншої жінки наче подвоював плин життєвої снаги у жилах. Коли ти сповнена *саїдар*, ти відчуваєш таку чисту радість, що хочеш сміятись і танцювати. Звичайно, вона колись звикне до цього, як і подобає справжній Айз Седай. І тепер, трохи розмисливши, Найнів вирішила, що зв'язок із Маріган — це прийнятна ціна.

— Тепер, коли ми знаємо, що якийсь шанс таки існує, — промовила вона, — я думаю...

Нараз двері із грукотом відчинилися, і Найнів мимоволі схопилася на ноги, навіть не встигнувши зрозуміти, в чому справа. Але при цьому в неї і на думці не було скористатися Силою; вона радше би закричала, якби їй не перехопило подих. Та й зрештою вона така була не одна, хоча навряд чи зауважила, як перелякано підскочили Суан і Леане. Страх, що ринув через браслет, здавалося, був лише відгомоном її страху. Молода жінка, що закрила за собою грубої роботи дощаті двері, не помітила спричинену її появою паніку. Висока і поставна в білій сукні посвяченої, із золотими кучерями, що спадали їй на плечі, вона, здавалося, готова була дихати вогнем від люті. Проте навіть із викривленим від гніву та в краплинках поту обличчям їй незбагненим чином вдавалося виглядати красивою, втім, Елейн це якось завжди вдавалося.

— Ви знаєте, що вони замислили? Вони відправляють посольство у... у Кеймлін! І вони відмовляються взяти мене! А Шеріам заборонила

мені навіть згадувати про це. Заборонила мені навіть говорити про це!

— Ти колись навчишся стукати, Елейн? — Найнів підняла перекинутий стілець і знову всілася, а точніше — впала, бо після переляку ноги її зробилися як не свої. — Я гадала, що це Шеріам.

Від самої думки про те, що їх могли викрити, її аж замлоїло біля серця. Елейн — слід віддати їй належне — зашарілась й одразу ж вибачилась. Проте за мить усе зіпсувала, додавши:

— Проте я не розумію, чому ти так перелякалася. Бирджітта все ще пильнує на вулиці, а ви знаєте, що вона попередить вас, якщо з'явиться хтось чужий. Найнів, вони повинні мене пустити.

— Вони не мусять робити нічого подібного, — відрізала Суан.

Вона з Леане теж уже встигла всістися. Суан сиділа прямо, як завжди, а Леане відкинулася на спинку стільця, бо її, мабуть, як і Найнів, ноги не надто добре тримали. Маріган, важко дихаючи, притулилася до стіни і так і завмерла із заплющеними очима і притиснутими до штукатурки руками. Браслет наперемінки посилав поштовхами то полегкість, то смертний жах.

— Але...

Суан не дала їй можливості продовжити.

— Як ти вважаєш, Шеріам чи хтось інший дозволить, щоби дочка-спадкоємиця Андору потрапила до рук Відродженого Дракона? Твоя матір померла, тож...

— Я цьому не вірю, — відрізала Елейн.

— Ти не віриш, що її вбив Ранд, — невблаганно продовжила Суан, — а це вже інша справа. Я теж не вірю. Але якби Морґейз була жива, то вже б привселюдно визнала його як Відродженого Дракона. Або якби всупереч очевидним доказам повважала його Драконом-самозванцем, то організувала би спротив. Жоден із моїх вивідувачів не чув навіть поголосу ні про те, ні про інше. І не тільки в Андорі, але й тут, в Алтарі, як і в М'юранді.

— А проте мали щось чути, — зауважила Елейн. — На заході спалахнув бунт.

— Проти Морґейз. Проти! Якщо це також не чутки, — голос Суан був рівним, наче гембльована дошка. — Твоя матір померла, дівчино. Краще смиренно прийми це й оплач її раз і назавжди.

Елейн за своєю напрочуд прикрою звичкою задерла підборіддя, ставши справжнім втіленням крижаної зарозумілості, хоча попри це для більшості чоловіків вона здавалася привабливою.

— Ти ж постійно скаржишся, що тобі потрібно безмір часу, аби зв'язатися з усіма вивідувачами, — холодно зауважила вона, — проте мене не цікавить, чи почула ти всіх, кого слід було почути. Незалежно від того, жива моя мама чи мертва, моє місце зараз у Кеймліні. Я — дочка-спадкоємиця.

Найнів аж підскочила, почувши гучне пирхання Суан.

— Ти вже доволі тривалий час поміж посвячених, щоби почати дружити з власною головою.

Елейн була настільки обдарованою, що жінки з такими можливостями в поводженні з Силою траплялися раз на тисячоліття. Можливо, ці можливості не були такими великими, як у Найнів, навіть якщо вона навчиться спрямовувати Силу за власним бажанням, проте достатніми, щоби в Айз Седай загорілися очі. Елейн зморщила ніс — вона прекрасно знала, що навіть якби вже сиділа на Левиному троні, то Айз Седай все одно би змусили її вчитися — попросивши, якщо це здійснимо, або ж запхавши хоч у бочку, якщо було би потрібно, — а тоді відкрила було рот, проте Суан ані на мить не перервалася.

— Це правда, вони не заперечуватимуть, щоби ти раніше чи пізніше посіла трон. Уже бозна-скільки часу не траплялось королеви, яка була б явною Айз Седай. Але вони не скоро відпустять тебе навіть тоді, коли ти станеш повноцінною сестрою, позаяк ти — спадкоємиця трону і майбутня королева, не дозволять тобі наблизитися до проклятого Відродженого Дракона, допоки достеменно не з'ясують, наскільки йому можна довіряти. Особливо зараз, беручи до уваги цю... його амністію.

Її губи аж скривило від останнього слова, і Леане поморщилась. Якось ніяково стало і Найнів. Її виховували у страху перед чоловіками, здібними направляти Силу, оскільки вони неминуче приречені на божевілля, але ще до того, як загинуть у страхітних муках від зіпсутої Мороком чоловічої половини Джерела, вони завдадуть жаху усім, хто їх оточує. Проте Ранд, якого вона знала змалку, був Відродженим Драконом, прихід якого у світ означав, що гряде Остання битва, під час якої він зітнеться у двобої з Мороком. Відроджений Дракон — єдина

надія людства і водночас єдиний чоловік, який здатний направляти Силу. Але що гірше, доходили поголоски, що він намагається згуртувати навколо себе подібних на нього. Звичайно, їх не могло бути багато. Айз Седай полювали на таких — Червона Аджа, окрім цього, нічим іншим і не займалася — згідно зі звітами, було їх значно, значно менше, ніж у минулому.

Проте Елейн не збиралася здаватися. У ній була одна річ, гідна подиву: вона не здалася би навіть тоді, якби її голова лежала на колоді, а сокира вже опускалася вниз. Вона стояла там, задерши підборіддя, і виключно дивилась прямо в очі Суан, а це, як знала із власного досвіду Найнів, було нелегкою справою.

— Є дві очевидні причини, чому я повинна їхати. По-перше, незалежно від того, що трапилося з моєю мамою, принаймні вона зникла, і я як спадкоємиця трону спроможна заспокоїти людей і запевнити їх у тому, що правонаступництво зостається непорушним. По-друге, я можу вільно наблизитися до Ранда. Він мені довіряє. І я була би кращою кандидаткою, ніж будь-котра інша, обрана Радою.

Ті Айз Седай, котрі замешкують тут, у Салідарі, обрали власну Раду Вежі — Раду в екзилі. Вона мала займатися виборами майбутньої, законної Амерлін, яка зможе оскаржити претензії Елайди на титул і владу над Вежею, проте Найнів не бачила, щоби ця Рада домоглася хоч якихось помітних успіхів на цьому поприщі.

— Як це шляхетно з твого боку, що ти здатна на такі великі жертви, дитино! — в'їдливо промовила Леане.

Вираз обличчя Елейн не змінився, але вона густо почервоніла від люті. Небагато людей за межами цієї кімнати про це знали, і в жодному разі не Айз Седай, але Найнів не сумнівалася, що перше, що зробить Елейн у Кеймліні — це усамітниться з Рандом і зацілує його до смерті.

— Твоя мати... зникла безвісти... тож якби Ранд аль'Тор, котрий уже захопив Кеймлін, здобув ще й тебе, то весь Андор опинився би в його руках, а Рада не дозволить йому мати більший вплив в Андорі, як і будь-де, ніж має вона. У нього вже, вважай, у кишені і Тір, і Кайрен, і, здається, Аїл. Додайте до цього Андор, і за якийсь час М'юранді й Алтара — разом із нами — впадуть, досить йому чхнути. Він стає надто сильним. Можливо, він незабаром дійде висновку, що ми йому

непотрібні. Позаяк Морейн мертва, ми не маємо поряд з ним нікого, кому могли би довіряти.

Почувши це, Найнів скривилася. Морейн була тією Айз Седай, яка витягнула її та Ранда з Межиріччя і тим цілковито змінила їхні життя. Її, і Ранда, і Егвейн, і Мета, і Перрина. Найнів так довго мріяла змусити Морейн заплатити за те, що вона з ними вчинила, що її втрату можна було порівняти із втратою частини себе. Але Морейн загинула в Кайрені, прихопивши з собою Ленфір; вона вже майже перетворилась у легенду серед тутешніх Айз Седай, оскільки була єдиною, хто здолав одну з Відступниць, а можливо, що й двох. Єдина приємність, що Найнів могла побачити в усьому цьому, хоча про таке навіть соромно було подумати, це те, що тепер Лан вільний від виконання обов'язків Охоронця Морейн. Невідомо лише, чи вона його колись зможе знайти.

Суан одразу ж підхопила не завершену Леане тему:

— Ми не можемо собі дозволити, щоби цей хлопчина пустився у плавання без жодних вказівок. Хто може знати, на що він здатний? Так, так, я бачу, що ти завжди готова за нього заступитися. Але я не хочу вислуховувати твої резони. Я з усіх сил балансую з живою срібною щукою на носі, дівчино. Ми не можемо дозволити йому стати занадто сильним, допоки він не прийме нас, але водночас не повинні занадто жорстко його стримувати. Я намагаюся переконати Шеріам та інших, що нам слід підтримати його, хоча одна половина Ради не хоче мати з ним нічого спільного, а інша в глибині душі вважає, що повинна його вгамувати, незалежно від того — є він Відродженим Драконом чи ні. У будь-якому разі я б не радила тобі лізти зі своїми резонами до Шеріам. Ти не зміниш нічиєї думки. І не забувай, що послушниць у Тіани обмаль, тож вона може залюбки зайнятися тобою.

Елейн від гніву аж змінилася в лиці. Тіана Нозель, Сіра сестра, була тут, у Салідарі, наставницею послушниць. Посвяченій треба було неабияк провинитися, і значно більше, ніж послушниці, щоби її відправили до Тіани, але саме тому такий візит завжди був значно ганебнішим і болючішим. Якщо Тіана могла проявити дрібку доброти до послушниці — але лише дрібку, — то посвячена, на її глибоке переконання, повинна мати більше розуму, і вона щоразу давала їй це

відчути задовго до того, як їй дозволялося покинути крихітну кімнатчину, що слугувала наставниці кабінетом.

Найнів уважно спостерігала за Суан, і раптом дещо спало їй на гадку.

— Ти знала про це... посольство, чи як його там, хіба ні? Ви ж обоє завжди шепчетесь із Шеріам та її гурточком. Рада, можливо, формально і мала усі владні повноваження, принаймні до обрання нової Амерлін, але надалі все реально контролює Шеріам і ще кілька інших Айз Седай, які першими загніздилися в Салідарі. — Скількох вони посилають, Суан?

Елейн ахнула, їй явно таке навіть на гадку не спадало. Вже навіть це засвідчило, наскільки вона засмучена. Зазвичай саме вона вловлювала нюанси, що їх упускала Найнів.

Суан нічого не заперечувала. Відколи її впокорили, вона могла брехати, як торговець шерстю, проте коли вже вирішувала бути відвертою, то була настільки відвертою, як ляпас.

— Дев'ятьох. «Достатньо, щоби пошанувати Відродженого Дракона...» Риб'ячий потрух! Посольства до королів рідко коли налічують більше трьох!.. «...але недостатньо, щоб налякати його». Якщо він знає настільки, щоби злякатися.

— Вам краще на це розраховувати, — холодно сказала Елейн, — бо інакше вісім із ваших дев'яти можуть виявитися зайвими.

Тринадцять було небезпечним числом. Ранд був сильний, можливо, сильніший за будь-кого з часів Світотрощі, але тринадцять пов'язаних між собою Айз Седай могли здолати його, відгородити від *саїдін* щитом і полонити. Вважалося, що для вгамування чоловіка потрібні тринадцять сестер, хоча Найнів вважала, що це радше данина традиції, ніж необхідність. Айз Седай багато чого робили тільки тому, що так було заведено віддавна.

Усмішку Суан жодним чином не можна було назвати приємною:

— Цікаво, чому ніхто інший про це не подумав? Покумекай, дівчино! Шеріам про це подумала, і Рада теж про це подумала. Спершу до нього наблизиться лише одна, а потім стільки, на скільки його вистачить. Однак він знатиме, що до нього прибуло дев'ять посланниць, і хтось напевне пояснить йому, що це за шана.

— Я зрозуміла, — тихо промовила Елейн. — Я мала би передбачити, що хтось із вас про це подумає. Вибачте.

В Елейн була ще одна хороша риса: вона могла бути впертою, наче косоокий мул, проте коли визнавала свою помилку, то робила це з милою простотою селянки. Дуже незвично як на аристократку.

— Мін теж поїде, — додала Леане. — Її... таланти можуть згодитися Ранду. Звісно, сестри не знатимуть цього. Вона вміє зберігати свої таємниці. — Так наче це мало якесь значення.

— Я зрозуміла, — повторила Елейн, цього разу намагаючись надати своєму голосу рішучості, проте безуспішно. — Ну що ж, бачу, що ви зайняті... з Маріган. Я не хотіла вам заважати. Будь ласка, продовжуйте. — І перш ніж Найнів спромоглася щось сказати, двері зачинилися за Елейн.

Найнів гнівно обернулася до Леане.

— Я вважала, що з-поміж вас двох Суан прикріша, але це вже ні в які ворота не лізе.

Їй відповіла Суан:

— Коли дві жінки люблять одного і того самого чоловіка, це провіщає неприємності, а коли цим чоловіком є Ранд аль'Тор... Одне Світло знає, наскільки він ще притомний і в що вони його ще можуть втягнути. Якщо їм забагнеться тягати одна одну за волосся чи пустити в хід нігті, то краще, щоби вони зайнялися цим тут і тепер.

Найнів мимоволі намацала косу і різко перекинула її наперед.

— Я мушу... — Біда була в тому, що вона мало що могла вдіяти, а тим паче — щось змінити. — Ми продовжимо з того самого місця, на якому зупинилися, коли прийшла Елейн. Але, Суан... Якщо ти колись іще раз вступнеш щось подібне з нею, — чи зі мною, подумки додала вона, — я змушу тебе про це пожаліти. Куди ти зібралася?

Суан підвелася, відсунувши свій стілець, і зиркнула на Леане, після чого та не гаючись вчинила так само.

— У нас чимало справ, — відповіла лаконічно вона, вже прямуючи до дверей.

— Ти ж обіцяла бути під рукою, Суан. Та й Шеріам тобі про це говорила.

Загалом кажучи, Шеріам не меншою мірою, ніж Суан, вважала це даремним гайнуванням часу, але вони з Елейн заслужили хоч на якусь винагороду чи принаймні певну поблажливість. Згадати хоч би те, що

завдяки їхньому клопотанню взята до послуг Маріган, тим паче що тепер у них як посвячених буде більше часу на навчання.

Суан, уже стоячи в дверях, лише весело поглянула на неї:

— То, може, ти їй поскаржишся? І водночас даси їй вичерпний звіт про результати своїх досліджень? Сьогодні ввечері я хотіла би потратити трохи часу на Маріган. У мене є ще кілька запитань.

Коли Суан пішла, Леане сумно промовила:

— Все це непогано, Найнів. Але ми мусимо робити щось, що принесе відчутні результати. Чому б тобі не спробувати зайнятися з Логейном?

Потім пішла і вона.

Найнів спохмурніла. Вивчення Логейна дало їй навіть ще менше, ніж вивчення обидвох жінок. Вона вже не була впевнена, що взагалі зможе щось від нього дізнатися. У будь-якому разі остання річ, яку би вона забажала — це Зцілення вгамованого чоловіка. Тим паче, що її нервував уже сам його вигляд.

— Ви гризетеся, наче пацюки в закритій коробці, — сказала Маріган. — Висновуючи з результатів, перспективи у вас не вельми. Можливо, варто розглянути... інші варіанти.

— Прикороти свій поганий язик! — Найнів люто глянула на неї. — Прикороти, щоб тебе Світло спопелило! — Страх усе ще просочувався через браслет, а крім того, щось іще, щось невловиме. Можливо, квола іскринка надії. — Щоб тебе Світло спопелило! — пробурмотіла вона ще раз.

Насправді цю жінку звали не Маріган, а Могедієн, і була вона однією з Відступниць, яка потрапила в пастку через свої непомірні гордощі і стала полонянкою Айз Седай. Лише п'ять жінок на весь білий світ — і поміж них не було жодної Айз Седай — знали, хто вона насправді, і тримати це в таємниці було доконечною необхідністю. Злочинства Відступниці були такими жахітними, що її страта була би такою ж безсумнівною, як схід сонця. Суан пристала на це, оскільки розуміла: на кожному Айз Седай, яка радитиме почекати зі стратою, знайдеться десять, котрі вимагатимуть негайної екзекуції. І тоді разом із Могедієн у незнану могилу потраплять усі її знання з Епохи Легенд, коли за допомогою Сили люди творили неуявні тепер речі. Щоправда, Найнів

не вірила і половині того, про що та жінка розповідала. А розуміла, звичайно, ще менше.

Витягування інформації з Могедієн було нелегкою справою. Іноді це було схоже на Зцілення. Могедієн ніколи не цікавилася тим, з чого вона не могла отримати користі, і бажано — негайно. Ще й більш од того: вона не бажала розкривати правду. Найнів підозрювала, що ще перед тим, як присягнути душею Мороку, вона була якоюсь махляркою чи кимось на кшталт цього. Іноді вони з Елейн просто не знали, про що її питати. Могедієн рідко говорила про щось із власної волі, і це було безперечно. Але навіть попри це вони багато чого дізналися і більшість цих знань передали Айз Седай — як результати власних досліджень і студій у руслі посвячених, ясна річ. Завдяки цьому вони зажили неабиякого пошанівку.

Звичайно, вони з Елейн, якби могли, то притримали би ці знання для себе, але Бирджітта знала про все з самого початку, та й Суан з Леане треба було розповісти. Суан знала достатньо про ті обставини, що призвели до захоплення Могедієн, аби зажадати всієї правди, і, крім того, мала важелі впливу для її отримання. Найнів та Елейн знали деякі таємниці Суан і Леане, а тим, здавалося, відомо все про неї з Елейн, за винятком правди про Бирджітту. Таким робом утворилася хитка рівновага, з невеликою перевагою на користь Суан і Леане. Крім того, дрібки одкровень Могедієн стосувалися можливих затій Друзів Морока, а також вряди-годи натякали на замисли інших Відступників. Чи не єдиним способом безпечної передачі цієї інформації було вдавання, що її, мовляв, роздобули вивідувачі Суан і Леане. І нічогісінько про Чорних сестер — вони хоронилися у якихось безвістях, та й сам факт їхнього існування тривалий час заперечувався, — хоча вони найбільше цікавили Суан. Друзі Морока були їй огидні, але самої думки про те, що Айз Седай присягають Мороку, було достатньо, аби її злість перетворилась у крижану лютть. Могедієн стверджувала, що боїться близько підходити до будь-якої Айз Седай, і цьому загалом можна було вірити. Страх був невід'ємною рисою характеру цієї жінки, тож не дивно, що вона завжди ховалася у тіні, через що і була прозвана Павучихою. Загалом кажучи, вона була надто коштовною знахідкою, щоби віддати її до рук ката, хоча більшість Айз Седай щодо ката навіть би не сумнівались. Крім того,

чимало з них навряд чи схотіли би скористатися отриманими від неї знаннями, втім, як і довіряти їм.

Найнів — і це вже не вперше — пройняло відчуття провини, змішане з відразою. Чи можна знаннями, скільки би їх не було отримано, виправдати потаювання однієї з Відступниць від справедливої відплати? Але якщо її віддати, то кара, мабуть, буде страхотною, і то не лише стосовно неї, а й усіх причетних — Елейн, Суан і Леане. Віддати її означало би розкрити секрет Бирджітті. І всі так важко здобуті знання буде втрачено. Могедієн, можливо, нічого не тямилася у Зціленні, проте саме вона дала Найнів з понад десятків підказок стосовно різних можливостей Сили, а в своїй голові напевне таїла значно більше. І хтозна, що вона ще зможе витягнути з неї?

Найнів дуже захотілось викупатися, і це жодним чином не було пов'язане зі спекою.

— Давай поговоримо про погоду, — роздратовано сказала вона.

— Ти ж знаєш значно більше про те, як керувати погодою, — втомленим голосом відповіла Могедієн, і відголосок цієї втоми просочився через браслет. (На тему погоди вже було достатньо запитань.) — Я знаю тільки, що те, що зараз відбувається, це робота Великого... це робота Морока. — У неї вистачило самовладання приховати свою обмовку запопадливим усміхом. — Жоден смертний не в змозі змінювати погоду.

Найнів довелося докласти чималих зусиль, щоб не заскреготіти зубами. Елейн, котра зналася на впливах на погоду найкраще в Салідарі, також казала те саме. Не забувши згадати і про роль Морока, хоча це мав би розуміти й останній дурень. Бо там, де давно вже мало би засніжити, звідки могла взятися така спека, і навіть краплі дощу не випало, і потоки пересихають.

— В такому разі поговоримо про використання різних плетив для Зцілення від хвороб. — Могедієн розповідала, що колись це займало більше часу, ніж тепер, і що всю необхідну силу брали із Джерела, а не від хворої і цілительки. Звичайно, вона ще й стверджувала, що у ті часи чоловіки були більш досвідчені у Зціленні певних недугів, проте Найнів не дуже вірилось у таке. — Ти, мабуть, хоча б раз бачила, як це робиться.

Вона знову взялася відшукувати золоті самородки поміж цього шлаку. Дещо із почутого важко було навіть оцінити. От якби їй ще вибавитись від відчуття, наче вона копирсається у слизі!

Опинившись надворі, Елейн ні на мить не затрималась, лише махнула Бирджітті і пішла далі. Бирджітта, золотаве волосся якої було хитромудро заплетене у довгу, аж до пояса косу, гралася із двома маленькими хлопчиками, водночас уважно спостерігаючи за вузьенькою вуличкою, а її лук був спертий обіч на похилений пліт. Чи радше намагалася погратися з ними. Джаріл і Сів просто витріщалися на жінку в дивоглядних, широких жовтих штаних і короткій темній куртці, і жодним чином неможливо було змусити їх реагувати інакше. Вони взагалі не говорили. Обох хлопчиків вважали дітьми Маріган. Бирджітті було за щастя гратися з дітьми, особливо з маленькими хлопчиками, хоча при цьому вона завжди відчувала ще й якусь зажуру. Елейн знала про це так само добре, наче це були її власні почуття.

Якби вона була впевнена, що винуватицею такого стану дітей є Могедієн... Проте жінка стверджувала, що вони вже були такими, коли вона підбрала їх — вуличних сиріт — у Гелдані, бо вони їй були потрібні для маскування, та й декотрі із Жовтих сестер припускали, що хлопці просто набачилися занадто багато жахів під час заворушень у Самарі. В це Елейн могла повірити, оскільки сама там із цим стикнулася. Ще Жовті сестри сказали, що час і належна опіка зцілять їх. Тож Елейн не зоставалося нічого іншого, як сподіватися, що так і станеться, бо інакше виходить, що вона допомагає злочинниці уникнути покарання.

Елейн не хотіла зараз думати про Могедієн. Мама. Ні, вона точно не хотіла про це думати. Мін. І Ранд. Повинен існувати якийсь спосіб, щоб усе це владнати. Ледь запримітивши вітальний кивок Бирджітті у відповідь, вона поспішила провулком і невдовзі опинилась на головній вулиці Салідара, яка смажилася під безхмарним і жарким небом полудня. Салідар роками стояв занедбаним, поки Айз Седай, рятуючись утечею після перевороту Елайди, почали селитися в ньому. Тож тепер нові стріхи увінчують більшість добротно відремонтованих чи просто підлатаних будинків, включно із трьома величезними кам'яницями, що раніше були корчмами. В одній із них, найбільшій,

часто прозиваній Малою Вежою, і засідає Рада. Звичайно, робилося лише те, що було вкрай необхідно, тому й не дивно, що в багатьох вікнах шибки потріскані, чи взагалі відсутні. Існували нагальніші справи, ніж латання старого мурування або фарбування. Брудні вулички повнилися людом. Були тут не тільки Айз Седай, а й посвячені у сукнях із сімома кольоровими смужками на подолі, Охоронці, які рухались із смертоносною грацією леопардів — незалежно від того, худорлявими були вони чи тілистими, а ще слуги, що пішли із Вежі вслід за Айз Седай. Навіть жменька дітей. І солдати.

Тутешня Рада готується висунути Елайді свої вимоги — за необхідності вдавшись до силового варіанту, — щойно буде обрана істинна Амерлін. У шемріт натовпу вривався далекий перестук молотів із сільської кузні, сповіщаючи про підковування коней та ремонт зброї. Вулицею повільно ступав чоловік із квадратним обличчям і темним, уже добряче посивілим волоссям, зверху камзола із буйволячої шкіри на ньому був бувалий у бувальцях нагрудник. Пробираючись крізь натовп, чоловік міряв поглядом громадки чоловіків з довгими піками чи луками, що покоїлись на їхніх плечах. Гарет Брін погодився набрати для салідарської Ради рекрутів і взяти на себе командування цим військом. Елейн жалкувала, що не знає достеменно, як до цього дійшло і що стало причиною. Це мало би бути якимось чином пов'язане із Суан і Леане, але яким боком це їх стосується, вона ніяк не могла розгадати. Чоловік знайшов спосіб вимотувати обох жінок, особливо Суан, яких із ним єднала якась обітниця, але яка саме, про це Елейн навіть не здогадувалася. Вона вряди-годи чула гіркі нарікання Суан на те, що, крім усього іншого, та ще повинна прибирати в його помешканні і ладнати одяг. Нарікала, та все ж прислуговувала. Мабуть, та обітниця справді була не абищо.

Брін ковзнув поглядом по Елейн, лише на мить загаявшись. З часу її прибуття у Салідар тримався з нею із прохолодною чемністю і відчуженістю, хоча вона його знала ще з колиски. Ще менше року тому, коли він був капітан-генералом гвардії королеви в Андорі, все було інакше. Колись Елейн навіть мала гадку, що він і її мама поберуться. Ні, вона не буде думати про свою маму! Мін. Слід знайти Мін і поговорити з нею. Однак перш ніж вона почала проштовхуватися через залюднену курну вулицю, її запримітили дві Айз Седай. В Елейн

не було іншого вибору, як зупинитися і вдатися до реверансів, а тимчасом безнастанний потік перехожих обпливав їх надовкола. Обидві жінки аж засяяли. На обличчях — ні краплі поту. Витягуючи носовик з рукава, щоби витерти піт з лиця, Елейн пожалкувала, що її ще не встигли навчити саме цьому вмінню Айз Седай.

— Добридень, Анає Седай, Джаніє Седай!

— Доброго дня, дитино! Чи маєш для нас сьогодні щось новеньке? — Джанія Френде як зазвичай говорила так, ніби геть не мала часу на зайві слова. — Ви із Найнів робите неабиякий поступ, особливо зважаючи на те, що ви лише не так давно стали посвяченими. Я досі не розумію, як це вдається Найнів, коли у неї стільки труднощів із Силою, але мушу запевнити, що я в захваті. — На відміну від більшості Коричневих сестер, що були байдужі чи не до всього, що знаходилося поза межами їхніх фоліантів і студій, Джанія Седай мала доволі скромний й елегантний вигляд. Її коротке темне волосся акуратно обрамляло незістаріле обличчя — прикметна ознака Айз Седай, котрі тривалий час мали справу із Силою. І попри те вже сам вигляд цієї худенької жінки вказував на її Аджу. Плаття Джанії було однотонно сірим, із грубої вовняної пряжі — лиш деякі з Коричневих сестер ставились до одягу як до чогось значнішого за звичайний покрив тіла, як того вимагала пристойність, — і під час розмови вона ледь помітно морщила чоло, ніби думками була десь на краю світу. Без цієї насупленості вона була би просто чарівною. — Той спосіб вкутування у світло, щоби зробитись невидимою, він просто чудесний. Я впевнена, що хтось знайде можливість запобігти виникненню ряботиння, і тоді можна буде навіть рухатись, застаючись незримою. А Каренна просто зачарована тим маленьким фокусом з підслуховуванням, що його виявила Найнів. Якщо добре помислити, це трохи неподобна річ, але корисна. Каренна вважає, що придумає, як пристосувати це, щоби могли розмовляти на відстані. Це ж тільки уявити собі — розмовляти одна з одною на відстані милі! Чи двох, чи навіть... — Аная торкнулася її руки, і Джанія змовкла, підморгнувши подрузі.

— Ти робиш великі успіхи, Елейн, — спокійно промовила Аная. Ця жінка із грубуватого-добродушним обличчям завжди була спокійною. І хоча визначити її вік, як і вік інших Айз Седай, було проблемно,

найточніше стосовно її вигляду личило би слово «материнство». Вона, крім того, належала до вузького кола, що гуртувалося навколо Шеріам, а це коло мало реальну владу в Салідарі. — Більші, ніж будь-хто із нас міг сподіватися, а сподівалися ми багато чого. Ти перша, котрій із часів Світотрощі вдалося виготовити *тер'ангірал*. Це видатне досягнення, дитино, і я хочу, щоби ти це знала. Ти повинна дуже пишатися собою.

Елейн втупила погляд у землю. Неподалік них із людського стовковиська, пересміюючись, вискочили двоє хлопчаків, які сягали їй заледве до пояса. Їй не хотілось, щоби хоч хтось із перехожих почув це. Щоправда, на них ніхто і не звертав якоїсь особливої уваги. У селищі було стільки Айз Седай, що навіть послухниці робили реверанс лише тоді, коли до них звертались безпосередньо, а крім того, чи не у всіх тут було по горло справ, які, як то завжди буває, треба було зробити на вчора.

Елейн вважала, що їй нема чим гордитися. Принаймні не тими «відкриттями», що походять від Могедієн. А назбиралося їх уже багатенько — починаючи із так званого інвертування, якоїсь подоби виворотного плетіння, завдяки чому інвертовані потоки не міг бачити ніхто, крім самої плетільниці, — хоча, звичайно, не все вдалося осягнути. Наприклад, досі залишався нерозкритим спосіб маскуванню своєї здатності направляти Силу. Без цього Могедієн була би викрита за лічені години — будь-яка Айз Седай з відстані двох-трьох кроків відчула би, що ця жінка може користуватися Силою, — і якби Айз Седай розкрили цей спосіб, то могли би також з'ясувати, хто ним користується. Зоставалося також таємницею, яким чином за допомогою інвертування можна змінювати зовнішність — саме завдячуючи цьому способу Могедієн перетворилася у геть не схожу на неї Маріган. І своєю чергою деякі знання, якими володіла ця жінка, були просто занадто відразливими. Як, для прикладу, змушування людей виконувати чужу волю чи спосіб імплантації у свідомість наказів, про які виконавець після їхньої реалізації геть усе забував. Були ще паскудніші речі. Занадто гидотні і, можливо, занадто небезпечні, щоб їх можна було комусь довірити. Щоправда, Найнів переконувала, що їх усе одно треба пізнати, щоб вони могли за потреби їм протистояти, але Елейн цього не хотіла. У них уже стільки назбиралося таємниць і стільки брехні наговорено друзям

і сподвижницям, що їй майже хотілося скласти Три Присяги із Жезлом Присяги, не чекаючи навіть піднесення до Айз Седай. Одна із цих присяг забороняла промовляти хоч би одне неправдиве слово, пов'язуючи настільки сильно, наче ставала частиною ества.

— Я не впоралася з тим *тер'анґріалом* аж так добре, Анає Седай.

Принаймні це відкриття було лише її, і тільки її. Почалося все з браслета та намиста — звичайно, з дотриманням щонайсукровішої секретності, — проте вони були лише трохи зміненими копіями паскудного *ай'даму*, залишеного шончанцями, коли їх після вторгнення на Фалме вишпурили в море. Непримітний зелений диск, який дозволяв будь-якій ще недостатньо сильній жінці робитися невидимою — а достатньо сильних можна було на пальцях рук полічити, — вона придумала самотужки. У неї не було ні *анґріалу*, ні *са'анґріалу*, щоби, ознайомившись із ними, спробувати виготовити один із них, і незважаючи на легкість у копіюванні шончанського пристрою, з'ясувалося, що *тер'анґріал* був не таким простим, як їй спершу здавалося. Він не зміцнює потугу його власниці, а дозволяє використовувати Єдину Силу лише певним чином і з конкретною метою. Деякими із цих *тер'анґріалів* могли користуватися жінки, які взагалі не могли направляти Силу, і навіть чоловіки. Звичайно, їх слід було би зробити простішими: користуватися ними зазвичай було вкрай легко, а от щоб виготовити, треба було докласти неабияких зусиль.

Її скромне міркування спричинило зливу слів з боку Джанії.

— Нісенітниці, дитино. Цілковиті нісенітниці! Я чогось навіть не сумніваюся, що як тільки ми повернемося до Вежі і ти пройдеш належну процедуру, то складеш Три Присяги й отримаєш шаль і перстень. Це поза всяким сумнівом. Ти ж бо, як ніяка інша, справджуєш усі наші сподівання. Ба, ще й більш од того. Нікому не могло навіть приснитися, що...

Аная знову торкнулася її руки, і це було схоже на якийсь заздалегідь домовлений сигнал, оскільки Джанія затнулась і закліпала.

— Не треба вже аж так заморочувати голову дитині, — промовила Аная, а відтак повернулася до Елейн. — Годі киснути. Ти вже давно повинна була з цього вирости. — Аная могла бути не тільки поматеринськи доброю, а й твердою. — Я не хочу, щоби ти журилася через кілька невдач, тим паче, що ти вже стільки досягла. —

Випробовуючи диск із кам'яними пластинами, Елейн зробила п'ять спроб. Дві були геть невдалими, а під час двох інших склалося враження, ніби її тіло розмивається. Не кажучи вже про нудоту. Вдалою була лише третя спроба. Тож на рахунку Елейн невдач було більше, ніж кілька. — Усі твої творіння просто чудові. Твої, і Найнів також.

— Дякую, — промовила Елейн. — Дякую вам обом. Я постараюся не журитись. — Якщо Айз Седай стверджує, що ти киснеш чи журишся, то з нею краще не сперечатися. — Вибачте на цьому слові, але сьогодні, скільки пригадую, у Кеймлін відправляється посольство, а я хотіла би попрощатися з Мін.

Звісно, вони її відпустили, хоча якби тут не було Анаї, то Джанії знадобилося би ще з пів години для балаканини. Аная пильно глянула на Елейн — вона, мабуть, знала про суперечку із Шеріам, — але промовчала. Іноді мовчання Айз Седай було не менш промовистим, ніж їхні слова.

Покрутивши перстень на середньому пальці лівої руки, Елейн припустила ледь не бігцем, спрямувавши погляд у далечінь, щоби в разі чого, а найперше якби її хтось спробував перепинити задля привітання, вона могла сказати, що, мовляв, не помітила нікого. Проте все це могло закінчитися і візитом до Тіани, позаяк поблажливість як винагорода за добре зроблену роботу мала свої межі. Щоправда, саме в цей момент вона би радше воліла вислуховувати догану від Тіани, аніж незаслужену похвалу.

Золотий перстень було виготовлено у формі змія, що кусає власний хвіст, Великого Змія, який став символом Айз Седай, хоча такі персні могли носити і посвячені. Коли вона одягне шаль з торочками кольору обраної Аджі, тоді зможе обрати для персня будь-який палець. У її випадку це неодмінно мала бути Зелена Аджа, тому що лише Зелені сестри мали більше одного Охоронця, а вона хотіла засягнути Ранда. Чи принаймні засягнути стільки його, скільки зможе здобути. Складність полягала у тому, що вона вже була пов'язана з Бирджіттою — першою жінкою, яка стала Охоронницею. Власне, завдяки цьому Елейн відчувала те, що відчувала вона, знала, наприклад, що цього ранку Бирджітта загнала скалку у руку. Про цей зв'язок було відомо тільки Найнів. Мати Охоронців мали право лише

Айз Седай, а для посвяченої, яка зважилась би порушити це правило, не знайшлося би у світі таких привілеїв, що врятували би її шкуру. Вони вчинили так з необхідності, а не примхи — інакше Бирджітта загинула б, — але Елейн навіть не сумнівалась, що для Айз Седай це не мало би жодного значення. Порушення правил поведження із Силою могло виявитися фатальним як для порушниці, так і для довколишніх, і щоби це вкарбувалось у пам'ять, Айз Седай рідко коли дозволяють, щоби подібного стибу зловмисництва минались безкарно — незалежно від мотивів.

Тут, у Салідарі, було стільки шельмівства. Не тільки стосовно Бирджітти і Могедієн. Одна із Присяг забороняла Айз Седай обманювати, але багато чого вони просто замовчували. Морейн могла сплести плащ невидимості, і вірогідно, що вона перейняла цей трюк від Могедієн, оскільки Найнів якось бачила, як Морейн витворила подібне, коли сама вона ще нічого не знала про Силу. А в Салідарі такого ніхто не вмів сподіяти. Принаймні дотепер ніхто не зізнався, що вміє. Бирджітта лише підтвердила те, що Елейн почала здогадуватися: більшість Айз Седай, а можливо, що й усі, приховують принаймні частину своїх знань, більшість тримає при собі свої власні, потаємні фортелі. Вони могли стати частиною тих загальнодоступних знань, яким навчали послусниць і посвячених, або ж — померти разом із даною Айз Седай. Два чи три рази їй здавалося, що вона помітила в очах деяких сестер блиск, коли демонструвала те чи інше. Наприклад, Каренна підозріло швидко опанувала фокус із підслуховуванням. І попри те посвячена навряд чи могла би звинуватити Айз Седай у чомусь подібному.

Обізнаність з усіма цими підкилимовими іграми не зробила її власні обмани приємнішими, проте допомогла ставитися до них стерпніше. Допомогла також і необхідність про все це пам'ятати. Якби ще перестали славословити її за те, чого вона не зробила!

Елейн була впевнена, що знає, де шукати Мін. За три милі західніше Салідара протікала річка Ельдар, в яку впадав струмок, що блукав сюди спершу краєм села, а відтак і ліском. Більшість дерев, що росли у містечку, були зрубані, щойно сюди почали прибувати Айз Седай, але там, де потік впадав у річку, за крайніми хатинами, їх ще залишилася жменька на клаптику землі — занадто вузькому, щоби на щось путнє

згодитися. Хоча Мін і стверджувала, що їй більше подобаються великі міста, вона часто йшла сюди, щоби просто посидіти поміж тих дерев. Зрештою для неї це був і спосіб звільнитися, принаймні на якийсь час, від товариства Айз Седай і посвячених, яке Мін почасти і напrawdę обтяжувало.

І справді, щойно Елейн, завернувши за ріг кам'яного будинку, ступила на вузьку смужку землі і пройшла вздовж трохи ширшої водяної стьожки, як одразу ж запримітила Мін. Вона сиділа там, притулившись спиною до стовбура дерева, і спостерігала, як дзюркоче, перепиняючись за каміння, струмок. Чи радше те, що від нього зосталось, тому що струмок протікав по тепер уже ширшому вдвічі річищі із висхлого намулу. На деревах ще зосталося трохи листя, хоча більша частина тутешнього переліску — і навіть дуби — вже почала оголюватись. Під виступцем Елейн тріснула галузка, і Мін схопилася на ноги. Як зазвичай, вона була вдягнута у сірий хлопчачий каптан і штани, але на вилогах і вздовж боків обтислих колош голубіли вигаптувані крихітні квіточки. І це дивувало, бо як стверджувала сама Мін, хоч її і виховували три тітки-швачки, проте сама вона заледве могла відрізнити один кінець голки від іншого. Дівчина глянула на Елейн, тоді скривилася і пригладила пальцями чорне волосся, що сягало їй до плечей.

— Ти вже знаєш. — Це все, що вона сказала.

— Гадаю, нам слід поговорити.

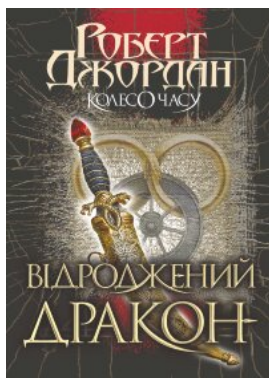
Мін знову провела рукою по волоссю.

— Суан сказала мені щойно сьогодні вранці. І я до сих пір не набралася духу, щоби розповісти тобі. Вона хоче, щоби я шпигувала за ним, Елейн. І щоби про все доповідала жінкам із посольської місії. Вона ще й назвала різні імена в Кеймліні, імена людей, котрі зможуть звістити її про все.

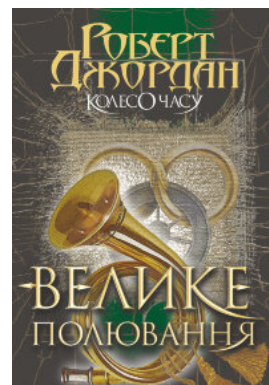
— Але ти, звичайно, цього не зробиш, — ствердно промовила Елейн, і Мін із вдячністю глянула на неї. — Чому ти боялася прийти до мене? Ми ж подруги, Мін. І ми пообіцяли одна одній, що не дозволимо жодному чоловікові стати поміж нами. Навіть якщо обидві кохаємо його.

Мін хрипловато розсміялась. Елейн підозрювала, що чимало чоловіків повважали би цей сміх вабливим. І крім того, вона була

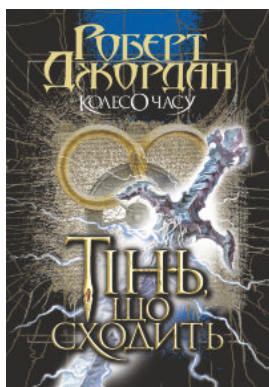
Рекомендована література

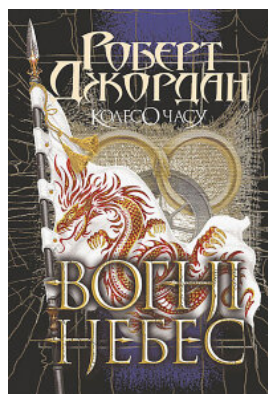
Колесо часу. Кн. 3.
Відроджений Дракон

Колесо Часу. Кн. 2.
Велике полювання..
Колесо Часу. Кн. 2.
Велике полювання

Колесо Часу. Кн. 4.
Тінь, що сходить

Колесо Часу. Кн. 5.
Вогні Небес : роман

Перейти до категорії
Фентезі

КУПИТИ